

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI**

ANDIJON DAVLAT UNIVERSITETI

«Tasdiqlayman»

O'quv ishlari bo'yicha prorektor

Q.Abdullaev

2007 yil «31» avgust

Axborot tizimlari

fani bo'yicha

140000 – O'qituvchilar tayyorlash va pedagogika ta'lim sohasi

15140900 – Kasb ta'limi (5521900 – Informatika va axborot texnologiyalari) bakalavr
ta'lim yo'nalishi uchun

ISHCHI O'QUV DASTURI

Umumiy o'quv soati	- 142
Shu jumladan:	
Ma'ruza	- 32
Amaliy	- 28
Seminar	- 16
Mustaqil ishlar	- 50
Kurs ishi	- 16

Fanning ishchi o'quv dasturi Andijon Davlat universiteti «Fizika-matematika» fakulteti kengashining 2007 yil «30» avgust 1-son majlisida muhokama etildi va ma'qullandi.

5521900 – Informatika va axborot texnologiyalari ta'lim yo'nalishi o'quv dasturi va o'quv rejasiga muvofik ishlab chiqildi.

Tuzuvchi:

Temirova Gulbahor –
Informatika kafedrası katta o'qituvchisi

(imzo)

Taqrizchi:

Medatov Asilbek – Informatika kafedrası katta o'qituvchisi, pedagogika fanlari nomzodi

Fanning ishchi o'quv dasturi fizika - matematika fakul'teti kengashining 2007 yil 30 avgustidagi 1 – son qarori bilan tasdiqlandi.

Kengash raisi: _____ f.-m.f.n. A.Xakimov
2007 yil «30»avgust

Kelishildi:

Kafedra mudiri: _____ t.f.d. T. Qahharov
2007 yil «28»avgust

_____/_____ o'quv yili uchun _____ fanidan
(Fan nomi)

Ishchi o'quv dasturiga o'zgartirishlar va qo'shimchalar kiritish to'grisida.

(ta'lim yo'nalishi yoki mutaxassislik nomi) ta'lim yo'nalishi

bo'yicha _____ fanning ishchi o'quv
dasturiga quyidagi o'zgartirish va qo'shimchalar kiritilmoqda:

O'zgartirish va qo'shimchalarni kirituvchilar:

(professor-o'qituvchining I.F.O.) _____
(imzo)

ishchi o'quv dastur _____ fakultet kengashida
(fakultet nomi)

muhokama etildi va ma'qullandi 200__ yil «__» _____dagi «__»-sonli bayonnoma.

Kengash raisi: _____
(imzo) (F.I.O.)

SO'Z BOSHI

Ishchi dastur Andijon Davlat universiteti ilmiy kengashining 2005 yil 7.01.dagi yig'ilishi qaroriga asosan (№4) ko'rib chiqilgan va tasdiqlangan ishchi o'quv rejasiga asosan ishlab chiqildi. Mazkur dastur bakalavr akademik darajasini beruvchi 5521900 – Informatika va axborot texnologiyalar ixtisosligi talabalari uchun mo'ljallangan bo'lib 142 soatni tashkil qiladi.

Ishchi dastur 7,8 semestr davomida 32 soat ma'ruza, 28 soat amaliy mashg'ulot, 16 seminar mashg'uloti, 50 soat mustaqil ta'lim, 16 soat kurs ishi uchun mo'ljallangan. Ta'lim sifati nazorati reyting sistemasi asosida amalga oshiriladi.

Talaba mustaqil ishini tashkil etish, nazorat qilish va baholash bo'yicha ishchi dastur O'zbekiston Respublikasi Oliy va O'rta maxsus ta'lim Vazirligining 21 fevral, 2005 yildagi № 34 sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan "Talaba mustaqil ishini tashkil etish, nazorat qilish va baxolash tartibi to'g'risidagi NAMUNAVIY NIZOM" va O'zbekiston Respublikasi Oliy va O'rta maxsus ta'lim Vazirligining 30 sentabr, 2005 yildagi № 217 sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimini baholashning reyting tizimi to'g'risidagi muvaqqat NIZOM" asosida ishlab chiqildi. Talaba mustaqil ishini tashkil etish bo'yicha ishchi dastur bakalavr akademik darajasini beruvchi Informatika va axborot texnologiyalari yo'nalishi talabalari uchun mo'ljallangan bo'lib 50 soatni tashkil qiladi.

Ushbu ishchi dasturni ishlab chiqishda respublikamizning texnika vositalariga, shuningdek SHEHM ga bo'lgan talabi, uni o'rganishda foydalanuvchilarga eng kerak bo'layotgan adabiyotlardan V.E.Figurnovning "IBM PC dlya pol'zovatelya", Akademik S.S.G'ulomovning "Iqtisodiy informatika" va "Axborot tizimlari va texnologiyalari" kitoblaridan foydalanildi.

Fanni o'rganish vasifalari informasion texnologiya, uning kelib chiqishi va texnika vositalari, SHEHM larda qayta ishlash usullari, sistema va qism sistemalari WINDOWS, WORD hamda avtomatlashtirilgan boshqarish tizimi ish joylarini o'rganib chiqishdir.

Hozirgi kunda davr talabiga javob beradigan mutaxassisning ish jarayoni texnika vositalari bilan bevosita bog'liqdir. Shuning uchun malakali mutaxassis tayyorlashda a "Axborot tizimlari" fanini o'rni kattadir.

Ma'lumki, Axborot tizimlari fani davrimizning barcha tarmoqlarida, shuningdek iqtisodiyotda ham axbirotlarning ko'payganligi hamda ularning oddiy inson miyasida qayta ishlashni murakkabligidan xulosa chiqargan holatda texnika vositalari yordamida qayta ishlash mumkinligidan kelib chiqdi.

Demak, Axborot tizimlari fani axborotlarni qayta ishlash jarayonida zamonaviy texnika vositalaridan foydalanishni o'rgatadi.

Ushbu fanni o'rgatishdan asosiy maqsad ham yosh mutaxassislarni kelajakda o'zining texnik vositalarga ega bo'lgan ish o'rnini egallashiga yordam berishdir.

Ma'ruza matnlari talabalarga belgilangan mavzu bo'yicha yo'nalish berishga mo'ljallangan bo'lib, shu yo'nalishlarga tayangan holda talabaning mavzu bo'yicha bilimlarini mustaqil ravishda chuqurlashtirilishi ko'zda tutuladi. Talabalarning ma'ruza mashg'ulotlarida olingan bilimlari darajasi amaliy mashg'ulotlar davomida sinalladi. O'quv yili mobaynida talabalar 2 marta kollektivium, 2 marta oraliq nazorat boshqichida

muayyan mavzuni yozma bayon qilib berishlari va 2 marta tayanch tushunchalari asosida test topshiradilar. Shuni nazarda tutib har bir mavzudan so'ng tayanch tushunchalar berilganki, talaba ularning bir-birlari bilan aloqasini tushunib olishlari zarurdir.

AXBOROT TIZIMLARI FANI BO'YICHA ISHCHI DASTUR.

Kirish. Axborot tizimi.

(4 soat ma'ruza)

Axborot tushunchasi. Axborot iqtisodiy resurs sifatida. Axborotning tasnifi va xususiyatlari. Axborotlar nasariyasining avtomatlashtirilgan boshqarish sistemalaridagi o'rni va ahamiyati. Axborotlar tizimi. Axborotlar tizimining turlari. Axborotlar tizimining tarkibi.

Axborot tizimlarini ishlab chiqishning bosqichma-bosqichligi.

(6 soat ma'ruza)

Axborot tizimlarini ishlab chiqishning bosqichma-bosqichligi. Axborot tizimlarini ishlab chiqishning rivojlanishi.

Axborot tizimi texnik va dasturiy ta'minoti.

(16 soat ma'ruza)

Texnik ta'minot tushunchasi, maqsadi. Axborot tizimi texnik ta'minotining bajaradigan vazifalari. Axborot tizimi texnik ta'minotining mohiyati. Axborot tizimi dasturiy ta'minoti. Axborot tizimi dasturiy ta'minoti bilan tanishish. Dasturiy ta'minotning tasniflanilishi. Amaliy dasturlar paketi.

Axborot tizimining axborotlar ta'minoti.

(6 soat ma'ruza)

Axborot tizimining axborotlar ta'minoti. Axborotlar ta'minotining tarkibi va mazmuni. Axborotlar tizimini loyihalash. Ma'lumotlarni qayta ishlashning namunaviy operatsiyalari.

Amaliy (28 soat) va seminar (16 soat) mashg'ulotlar mavzulari.

Axborot iqtisodiy resurs sifatida.. Axborotlar nasariyasining avtomatlashtirilgan boshqarish sistemalaridagi o'rni va ahamiyati. Axborotlar tizimi. Axborotlar tizimining turlari. Axborotlar tizimining tarkibi. Axborot tizimlarini ishlab chiqishning bosqichma-bosqichligi. Axborot tizimlarini ishlab chiqishning rivojlanishi.

Texnik ta'minot tushunchasi, maqsadi. Axborot tizimi texnik ta'minotining bajaradigan vazifalari. Axborot tizimi texnik ta'minotining mohiyati.

Axborot tizimi dasturiy ta'minoti. Axborot tizimi dasturiy ta'minoti bilan tanishish. Dasturiy ta'minotning tasniflanilishi. Amaliy dasturlar paketi. Axborot tizimining axborotlar ta'minoti. Axborotlar ta'minotining tarkibi va mazmuni. Axborotlar tizimini loyihalash. Ma'lumotlarni qayta ishlashning namunaviy operatsiyalari.

Axborot tizimining axborotlar ta'minoti. Axborotlar ta'minotining tarkibi va mazmuni. Axborotlar tizimini loyihalash. Ma'lumotlarni qayta ishlashning namunaviy operatsiyalari.

Mustaqil ishlar mazmuni. – 50 soat

Axborot iqtisodiy resurs sifatida.. Axborotlar nasariyasining avtomatlashtirilgan boshqarish sistemalaridagi o'rni va ahamiyati. Axborotlar tizimi. Axborotlar tizimining turlari. Axborotlar tizimining tarkibi. Axborot tizimlarini ishlab chiqishning bosqichma-bosqichligi. Axborot tizimlarini ishlab chiqishning rivojlanishi.

Texnik ta'minot tushunchasi, maqsadi. Axborot tizimi texnik ta'minotining bajaradigan vazifalari. Axborot tizimi texnik ta'minotining mohiyati.

Axborot tizimi dasturiy ta'minoti. Axborot tizimi dasturiy ta'minoti bilan tanishish. Dasturiy ta'minotning tasniflanilishi. Amaliy dasturlar paketi. Axborot tizimining axborotlar ta'minoti. Axborotlar ta'minotining tarkibi va mazmuni. Axborotlar tizimini loyihalash. Ma'lumotlarni qayta ishlashning namunaviy operatsiyalari.

Kurs ishi - 16 soat.

Kurs ishi fanning o'qilishidan olingan bilimlarni yakuniy hisobotidir. U nazariy va amaliy bilimlardan tashkil topadi va aniq berilgan mavzular bo'yicha bajariladi. Hisob-grafik ishlari fanning mantiqiy yakunlangan bo'limlari bo'yicha bajarilsa kurs ishi fanning o'rganishdan olingan bilimlar va ko'nikmalarni o'zida mujassamlashtiriladi. Kurs ishi topshirig'i sifatida aniq bir masalalarni echish va jarayonlarni dasturlash uchun, hamda dastur vositasidan foydalangan holda ma'lumotlarni qayta ishlash bo'yicha mavzular beriladi.

Axborot tizimlari fanidan o'tiladigan mavzular va ular bo'yicha mashgulot turlariga ajratilgan soatlarning taqsimoti.

№	Fanning bo'limi va mavzusi, ma'ruzalar mazmuni	Soatlar			
		Ja'mi	Ma'ruza	Amaliy mashguloti	Seninar mashguloti
1.	Kirish.	2	2		
2.	Axborot tizimi.	8	2	4	2
3.	Axborot tizimlarini ishlab chiqishning bosqichma-bosqichligi.	12	6	4	2
4.	Axborot tizimi texnik ta'minoti.	12	6	4	2
5.	Axborot tizimi dasturiy ta'minoti.	14	6	4	4
6.	Amaliy dasturlar paketi.	12	4	6	2
7.	Axborot tizimining axborotlar ta'minoti.	16	6	6	4
	Ja'mi	76	32	28	16

Talabalar mustaqil ta'limning mazmuni va hajmi.

№	Ishchi o'quv dasturining mustaqil ta'lim oid bu- lim va mavzulari	Mustaqil ta'limga oid top- shirik va tavsiyalar	Bajarilish muddatlari	Hajmi (soatda)
1	Axborotlar na- sariyasining avtomat- lashtirilgan boshqarish sistemalaridagi o'rni va ahamiyati.	1. Mavzular bo'yicha kon- speklashtirish. 2. Mavzular bo'yicha qo'shimcha adabiyotlar bilan ishlash. 3. Darsdan bo'sh vaqtlari- da nazariy bilimlarini kompyuter sinflarida mus- tahkamlash. 4. Internet tizimidan mavzularga oid qo'shimcha ma'lumotlar yig'ish.	noyabr	10soat
2	Axborot tizimi texnik ta'minoti.		dekabr	12 soat
3	Dasturiy ta'minotning tasniflanilishi. Amaliy dasturlar paketi.		yanvar	8 soat
4	Axborotlar tizimini loyihalash.		mart	10 soat
5	Axborot tizimining ax- borotlar ta'minoti.		aprel	10 soat
	Ja'mi			50

O'quv yuklamasi hajmi

№	Mashg'ulot turi	Ajratilgan soat		
		7- semestr	8- semestr	jami
1	Ma'ruza	16	16	32
2	Amaliy	14	14	28
3	Seminar	8	8	16
4	Mustaqil ish	26	24	50
Jami		64	62	126

Reyting tizimi asosida baholash mezonlari

I – semestr

Fan nomi	Soatlar				Joriy baholash						Oraliq baholash						15 ball YaB
	Ma'ruza	Amaliy	Seminar	Mustaqil ish	amaliy			mustaqil			ma'ruza			mustaqil			turi
					soni	bali	jami	soni	bali	jami	soni	bali	jami	soni	bali	jami	
Axborot tizimlari	16	14	8	26	1	30	30	0,5	10	10	1	35	35	0,5	10	10	Og'zaki

II – semestr

Fan nomi	Coatlar				Joriy baholash						Oraliq baholash						15 ball YaB
	Ma'ruza	Amaliy	Ceminar	Mustaqil ish	amaliy			mustaqil			ma'ruza			mustaqil			turi
					soni	bali	jami	soni	bali	jami	soni	bali	jami	soni	bali	jami	
Axborot tizimlari	16	14	8	24	1	30	30	0,5	10	10	1	35	35	0,5	10	10	Og'zaki

Joriy baholash mavzulari.

I – semestr

1. Axborot tushunchasi.
2. Axborot iqtisodiy resurs sifatida axborotning tasnifi va xususiyatlari.
3. Axborotlar nazariyasining avtomatlashtirilgan boshqarish sistemalaridagi o'rni va ahamiyati.
4. Axborot tizimlari.
5. Axborot tizimining turlari.
6. Axborot tizimining tarkibi
7. Axborotlar tizimlarini ishlab chiqishning bosqichma-bosqichligi.
8. Axborotlar tizimlarini ishlab chiqishning rivojlanishi.

II – semestr

1. Axborot tizimi texnikaviy ta'minotining mohiyati.
2. Axborot tizimi texnikaviy ta'minotining bajaradigan vazifalari.
3. Axborotlar tizimining dasturiy ta'minoti.

4. Dasturiy ta'minotning tavsiflanishi.
5. Amaliy dasturlar ta'minoti
6. Axborotlar tizimning axborotlar ta'minoti va axborotlar tizimini loyihalash.
7. Ma'lumotlarni qayta ishlashni namunaviy operatsiyalari.

Oraliq nazorat savollari.

I – semestr

1. Axborot tushunchasini ta'riflab bering. Ma'lumotni axborotdan farqi nimada?
2. Iqtisodiy axborot nima?
3. Iqtisodiy axborot qanday xususiyatlarga ega?
4. Axborot jamiyatining ta'rifi va unga xos xususiyatlarni ayting.
5. Axborot zahiralari nima?
6. Axborot zahiralariidan unumli foydalanishni tushuntiring.
7. Boshqaruv tizimini to'g'ri va aks bog'lanuvchi aloqalarini izohlang.
8. AT qanday sinflarga ajratish mumkin?
9. Boshqaruv tizimi qurilmasi nimadan iborat.
10. ATning qanday turlarini bilasiz?
11. Lingvistik ta'minotni izohlang.
12. Texnik va huquqiy ta'minotni izohlang.
13. Logistika xizmati kechadigan biznes jarayonlarni ta'riflang.
14. Logistika xizmati biznes-jarayonlari doirasidagi asosiy vazifalar.
15. Axborotlar tizimlarini ishlab chiqishning rivojlanishi.

II – semestr

1. Axborot tizimi texnikaviy ta'minotining mohiyati nimada.
2. Axborot tizimi texnikaviy ta'minotining bajaradigan vazifalarini tushuntiring. Adresli makon tushunchasi nimani bildiradi?
3. Multimedia vositalari nimalardan iborat?
4. Arifmetik-mantiqiy qurilmani tushuntiring.
5. Zamonaviy ADPlarining tarkibi.
6. Ma'lumotlar bazasi nima?
7. Elektron jadvallarni tushuntiring.
8. Amaliy dasturlar ta'minoti.
9. Dasturiy ta'minotning tavsiflanishi.
10. Axborotlar tizimining dasturiy ta'minoti.
11. Axborotlar tizimning axborotlar ta'minoti
12. Axborotlar tizimini loyihalash.
13. Ma'lumotlarni qayta ishlashni namunaviy operatsiyalari.
14. Loyihalashning texnologik tarmoqlari.
15. Loyihalash vositalari nimalar?
16. Texnologik jarayonni ta'riflang.

Yakuniy nazorat savollari.

I – semestr

Axborot-tushunchasi.

Iqtisodiy axborot.
Iqtisodiy axborot xususiyatlari.
Axborot jamiyati.
Axborot zahiralari. Rekvizit axborotlar.
Tashkiliy boshqarishning AT - shaxslar funksiyalarini avtomatlashtirish.
Taqdim etish usuliga ko'ra axborot. Axborot o'zining barqarorligiga ko'ra -
O'zgaruvchan, shartli-doimiy va doimiy axborot. Shartli-doimiy va doimiy axborotlar.
Avtotahrirlagich. Adapter.
Biznes-jarayon tugal maqsadi.
Mahsulotni sotish gorizontal biznes.

II – semestr

Registrlar.
Mikroprosessorning interfes tizimi.
Ma'lumotlarni aks ettirish.
Integrasiyalashgan paketlar.
Bir vazifali OT - bir foydanuvchining anik bir paytda anik bir vazifani bajarish uchun
muljallangan.
Ko'p vazifali OT
Parametrlar(R).
Universum (V). Dastur (G. O'zgartiruvchi (P).

Zahiralar (R). Hujjat(D).
Texnologik jarayon.

Mustaqil ish mavzulari

Axborot iqtisodiy resurs sifatida. Axborotlar nazariyasining avtomatlashtirilgan boshqarish boshqarish sistemalaridagi o'zni va ahamiyati. Axborotlar tizimi. Axborotlar tizimining turlari. Axborotlar tizimining tarkibi. Axborot tizimlarini ishlab chiqishning bosqichma-bosqichligi. Axborot tizimlarini ishlab chiqishning rivojlanishi.

Texnik ta'minot tushunchasi, maqsadi. Axborot tizimi texnik ta'minotining bajaradigan vazifalari. Axborot tizimi texnik ta'minotining mohiyati.

Axborot tizimi dasturiy ta'minoti. Axborot tizimi dasturiy ta'minoti bilan tanishish. Dasturiy ta'minotning tasniflanilishi. Amaliy dasturlar paketi. Axborot tizimining Axborotlar ta'minoti. Axborotlar ta'minotining tarkibi va mazmuni. Axborotlar tizimini loyihalash. Ma'lumotlarni qayta ishlashning namunaviy operatsiyalari.

Dasturning informasion – uslubiy ta'minoti.

Informatikaga oid ddarsliklar, o'quv qo'llanmalari, monografiya, internet ma'lumotlari dasturning informasion – uslubiy ta'minotini tashkil etadi.

Dasturdagi mavzularni o'tishda ta'limning zamonaviy metodlaridan keng foydalanish, o'quv jarayonini pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etish samarali natija beradi. Bu borada pedagogik texnologiyalarning “Muammoli ta'lim” texnologiyasining “Munozarali dars” metodi shuningdek, informatikaga oid slaydlardan

foydalanish nazarda tutiladi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalardan “Fikrlar hujumi”, “Yalpi fikrlar hujumi” usullaridan va kompyuter dasturlari, Lingvo kompyuter lug’atlaridan foydalaniladi.

Fanni o’rganish maqsadida quyidagi an’anaviy va ilg’or ta’lim berish usullarini qo’llanilgan holatda amalga oshiriladi: tezkor – so’rov – test so’rovlari, dasturiy ta’lim “davra suhbat”larini qo’llash, ishchanlik o’yinlari, kollektivlar, muammoli o’qitish, o’qitishda texnik vositalardan foydalanish va boshqalar qo’llaniladi.

ASOSIY ADABIYOTLAR:

1. С.С.Гуломов, А.Т.Шермухамедов, Б.А.Бегалов Иқтисодий информатика. “Ўзбекистон” нашриёти, “Нилol nuri” шубба корхонаси. 1999 й.
2. С.С.Гуломовнинг умумий тахрири остида. Ахборотлар тизимлари ва технологиялари. Т.”Шарк”. 2000 й.
3. Р.А.Абдуллаев, В.И.Абдукаримов, Н.А.Иброгимов Иқтисодий ахборотни ишлашнинг автоматлашган тизимлари. Тошкент. ”Ўқитувчи”, 1993 й

QO’S HIMCHA ADABIYOTLAR:

4. Л.А.Залманзон “Беседы об автоматике и кибернетике”. М.: Наука, 1981
5. Б.Я.Советов. “ Информацион технология”. М.: Наука, 1994
6. Гуломов ва б. Ахборот тизимлари ва технологиялари. Т.: 2000
7. А. Каримов. Microsoft ACCESS билан танишув. Т.: 2005
8. Ахборот тизимлари ва технологиялари/Маъруза матнлари (Электрон версия). 2002